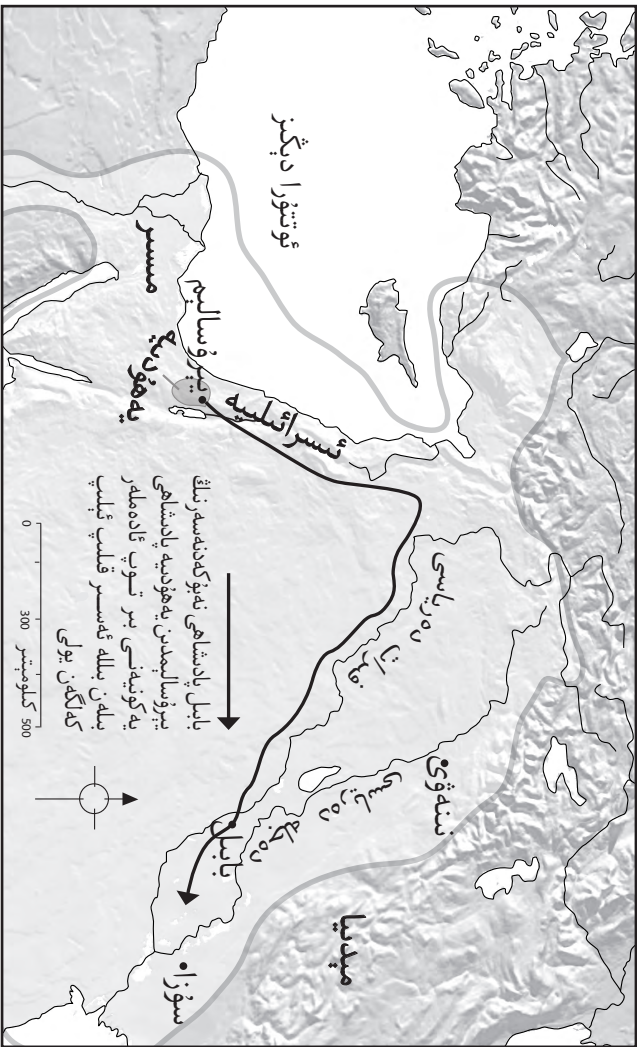

هستار

تۇنتۇرا دېڭىز

سېرۇسالىم
سېرۇسالىم
يەھۇدىيە

ئىسرا ئىلىيە

بابل پادىشاھى نەبۇكەدنىسەرنىڭ
يېرۇسالېمدىن يەھۇدىيە پادىشاھى
يەكونىيەنى بىر توپ ئادەملەر
بىلەن بىللە ئەسىر قىلىپ ئېلىپ
كەلگەن يولى

0 300 500
كىلومېتىر

سېرىياسى

فەراتتا

سېرىياسى

سېرىياسى

سېرىياسى

سېرىياسى

سۇزا

مېڭىيا

ئەستىر

(قىسقىچە چۈشەندۈرۈش)

مۇقەددەس كىتابنىڭ «ئەستىر» دىن ئىبارەت ئۈشۈبۇ قىسمىدا پېرسىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ خانىشلىق مەرتىۋىسىگە ئېرىشكەن يەھۇدىي قىزى ئەستىرنىڭ ئۆز خەلقىنى قۇتقۇزغانلىقى يېزىلغان. «ئەستىر» دىكى ۋەقەلىك پېرسىيە ئىمپېرىيىسىدە ئاھاشۋرۇش ھۆكۈمرانلىق قىلغان يىللىرى يەنى مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 464-485 يىللىرى يۈز بەرگەن. مۇسا پەيغەمبەرنىڭ ئۆز خەلقىنى مىسىردىن ئېلىپ چىققىنىغا تەخمىنەن مىڭ يىل بولغان چاغلار ئىدى. مۇسا پەيغەمبەر دەۋرىدە پەرۋەردىگار خۇدا ئىسرائىللارنى ئۆز خەلقى قىلىپ بەلگىلەپ، ئۇلار بىلەن ئەھدە تۈزگەنىدى. شۇ ئەھدىگە ئاساسەن ئۇلار خۇدانىڭ ئەمرلىرىگە بويسۇنمىسا، خۇدانىڭ جازاسىغا ئۇچرايتتى. لېكىن ئىسرائىللار خۇداغا ئىتائەت

قىلماستىن، داۋاملىق ساختا ئىلاھلارغا چوقۇندى. پەرۋەردىگار خۇدا ئىسرائىللارنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن بولسىمۇ، ئۇلار يەنىلا ساختا ئىلاھلاردىن ئۆزلىرىنى تارتالمىدى. خۇدا ئاخىرى ئىسرائىللارنى جازالاپ، بابىلنىڭ پادىشاھىنى ئۇلارنىڭ زېمىنىنى بېسىۋېلىپ، پايتەختى يېرۇسالېمنى ۋەيران قىلىشقا ۋە ئاھالىسىنى سۈرگۈن ئېتىشكە ئەۋەتتى. بۇ ۋەقە مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 586-يىلى يۈز بەردى. ۋەھالەنكى خۇدا ئۆز خەلقى بولغان ئىسرائىللارغا پەيغەمبەر يەرەمىيا ئارقىلىق ئۇلار سۈرگۈن قىلىنىپ يەتمىش يىلدىن كېيىن، ئۇلارنى يەنە ئۆز زېمىنىغا قايتۇرۇپ كېلىدىغانلىقىنى ئېيتقاندى. ئىسرائىللار سۈرگۈن قىلىنىپ ئۇزۇن ئۆتمەي، بابىل پېرسىيە ئىمپېرىيىسى تەرىپىدىن بېسىۋېلىندى.

پېرسىيەلىكلەر ئىسرائىللارغا نىسبەتەن قاتتىق قول بولمىدى، خۇددى خۇدا ئالدىن ئېيتقىندەك، يەتمىش يىلدىن كېيىن ئىسرائىللار ئۆز زېمىنىغا قايتىپ كېلىشكە باشلىدى. ئۇلار ئەمدى ساختا ئىلاھلارغا يەنە چوقۇنمايدىغان بولدى. شۇنداقتىمۇ پېرسىيەدىكى

ئىسرائىللار باشقا بىر چوڭ خەتەرگە دۇچ كېلىدۇ. ئۇشبۇ خەتەر ھەققىدە «ئەستىر» دە بايان قىلىنغان. ئامالەكلەر ئىسرائىللارغا ئۇزۇندىن بېرى دۈشمەن بولۇپ كېلىۋاتقان خەلق ئىدى. مۇسا پەيغەمبەر ئىسرائىللارنى مىسىردىن ئېلىپ چىققاندىن كېيىن، ئامالەكلەر بىرىنچى بولۇپ ئىسرائىللارغا ھۇجۇم قىلغانىدى. سائۇل ئىسرائىللارغا پادىشاھ بولغان چاغلاردا، ئاگاگ ئامالەكلەرگە پادىشاھ بولغان بولۇپ، ئىسرائىللار بىلەن بولغان ئۇرۇشتا ئاگاگ ئۆز خەلقىگە باشچىلىق قىلغانىدى. ئەستىرنىڭ دەۋرىدە ئاگاگنىڭ ئەۋلادى بولغان ھامان يەنىلا پېرسىيە ئىمپېرىيىسىدە تۇرۇۋاتقان بارلىق ئىسرائىللارنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى پىلانلايدۇ.

«ئەستىر» دىكى نۇرغۇن ۋەقەلىكلەردىن، مەسىلەن ئالتىنچى بابتىكى پېرسىيەنىڭ پادىشاھى ئاھاشۋېرۇشنىڭ ئۇيقۇسىنىڭ كەلمەسلىكى بىلەن كېيىنكى ۋەقەلىكلەرنىڭ چېتىشىشىدىن شۇنى بىلەلەيمىزكى، گەرچە «ئەستىر» نىڭ ھېچقانداق يېرىدە «خۇدا» دېگەن سۆز تىلغا ئېلىنمىسىمۇ، ئەمما خۇدا پۈتۈن ۋەقەلىكلەرنى باشقۇرۇپ تۇرغان.

«ئەستىر» دىكى مۇھىم نۇقتا خۇدانىڭ ئىنسانلارغا بەرگەن ئەمىرلىرىنى تەكىتلەش بولماستىن، بەلكى خۇدانىڭ بىز ئىنسانلارنى ئۇلارنىڭ ئەتراپىدا يۈز بەرگەن ئەمەلىي ئىشلار ئارقىلىق يېتەكلىگەنلىكىدۇر. مۇقەددەس كىتابنىڭ «ئەستىر» دىن ئىبارەت بۇ قىسمىدا يەھۇدىيلارنىڭ پۇرىم بايرىمىنىڭ تارىخىي ئارقا كۆرۈنۈشى چۈشەندۈرۈلدى.

تېزىس:

1. ئەستىرنىڭ خانىش بولۇشى (1-، 2-بابلار)
2. ھامان پىلانلىغان سۇيقەست (3 — 5-بابلار)
3. ھاماننىڭ جازالىنىشى (6-، 7-بابلار)
4. يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمەنلىرىنى مەغلۇپ قىلىشى (8 — 10-بابلار)

ئەستىرا

پادشاھ ئاھاشۇرۇشنىڭ ۋاقتىنى خانلىقتىن قالدۇرۇشى

1²⁻¹ تۆۋەندىكى ۋەقە پادشاھ ئاھاشۇرۇش زامانىدا يۈز بەرگەن. ئاھاشۇرۇش سۇزا قەلئەسىدىكى تەختىدە ئولتۇرۇپ، ھىندىستاندىن مىسىرنىڭ نېرسىغىچە بولغان بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىگە ھۆكۈمرانلىق قىلغانىدى.³ ئۇ ھۆكۈمرانلىقنىڭ ئۈچىنچى يىلىدا بارلىق ئالىي ئەمەلدارلىرى بىلەن بەگلىرىگە بىر كاتتا زىياپەت بەردى. زىياپەتكە پېرسىيە بىلەن مېدىيانىڭ سەركەردىلىرى، ھەرقايسى ئۆلكىلەردىكى يۇقىرى تەبىقىدىكىلەر ۋە ئالىي ئەمەلدارلار

كېلىپ قاتناشتى. ⁴ زىياپەت ئالتە ئاي داۋاملاشتى. پادشاھ بۇ جەرياندا ئۇلارغا ئۆز ئىمپېرىيىسىنىڭ بايلىقى ۋە ئۆزىنىڭ شان-شەرىپىنى نامايان قىلدى.

⁵ ئارقىدىنلا پادشاھ يەنە سۇزا قەلئەسىدىكى پۈتۈن كىشىلەرگە، مەرتىۋىسىنىڭ يۇقىرى-تۆۋەنلىكىگە قارىماي، ئوردا گۈلزارلىقىدا يەتتە كۈن زىياپەت بەردى. ⁶ مەزكۇر گۈلزارلىق ئاق ۋە كۆك كەندىر رەختتىن تىكىلگەن پەردىلەر بىلەن بېزەلگەن بولۇپ، بۇ پەردىلەر مەرمەر تاش تۈۋرۈكلەردىكى كۈمۈش ھالقىلارغا سۆسۈن رەڭلىك كەندىر رەخت بىلەن چېكىلگەنىدى. مەرمەر تاش، سەدەپ ۋە تۈرلۈك رەڭلىك تاشلار ياتقۇزۇلغان يەرنىڭ ئۈستىگە ئالتۇن-كۈمۈشتىن ياسالغان يۆلەنچۈكلۈك ئۇزۇن ئورۇندۇقلار قويۇلغانىدى. ⁷ شارابلار بىر-بىرىگە ئوخشىمايدىغان ئالتۇن قەدەھلەرگە قويۇلغان بولۇپ، پادشاھنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ئوردىدىكى شارابلار مەردلەرچە تەمىنلەندى. ⁸ پادشاھ ئوردا خىزمەتكارلىرىغا ھەممەيلەننىڭ خالىغانچە شاراب ئىچىشىگە يول قويۇشلىرىنى، ئەمما ھېچكىمگە زورلىماسلىقلىرىنى

بۇيرۇدى. ⁹ شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا خانىش ۋاشتى پادىشاھ ئاھاشۋرۇشنىڭ ئوردىسىدا ئاياللار ئۈچۈن ھەم زىياپەت بەردى.

¹⁰ كاتتا زىياپەتنىڭ يەتتىنچى كۈنى پادىشاھ شارابتىن كەيپى چاغ بولغىنىدا، ھۇزۇرىدا خىزمەت قىلىدىغان يەتتە ھەرەمئاغىسىنى * يەنى مەھۇمان، بىزتا، ھاربونا، بىغتا، ئاباغتا، زەتار، كەركەسلەرنى ¹¹ خانىش ۋاشتىغا خانىشلىق تاجىنى كىلدۈرۈپ، ھۇزۇرىغا تەكلىپ قىلىپ كېلىشلىرىنى بۇيرۇدى. خانىش ئىنتايىن چىرايلىق ئايال بولغاچقا، پادىشاھ ئالىي ئەمەلدارلىرى بىلەن بارلىق زىياپەت ئەھلىگە ئۇنىڭ گۈزەل جامالىنى كۆرسەتمەكچى ئىدى. ¹² لېكىن ھەرەمئاغىلىرى خانىش ۋاشتىغا پادىشاھنىڭ ئەمرىنى يەتكۈزگەندە، ئۇ بېرىشنى رەت قىلدى. بۇنىڭ

* 10. ھەرەمئاغىلىرى ئوردىدىكى نۇرغۇن ئىشلاردا مۇھىم ئورۇندا تۇرىدىغان خىزمەتچىلەر بولۇپ، كۆپ ھاللاردا ئۇلار ئوردا توقاللىرىنى باشقۇرۇش ئىشىغا مەسئۇل بولاتتى. ئۇلار پىچىۋېتىلگەن ئەرلەر بولۇپ، قىزلارغا چېقىلمايتتى ۋە پەرزەنتمۇ قالدۇرالمىتتى.

بىلەن پادىشاھ ئىنتايىن خاپا بولۇپ، غەزىپى ئۆرلەپ كەتتى. ¹³ ئاشۇ ۋاقىتتىكى پادىشاھلارنىڭ قائىدىسى بويىچە پادىشاھ مەلۇم مەسىلىلەرگە دۇچ كەلگەندە، قانۇن ۋە تەرتىپ-ئىنتىزامنى ياخشى بىلىدىغانلارنىڭ مەسلىھىتىنى ئالاتتى، شۇڭا پادىشاھ ئۆز زامانىنىڭ تاكامۇللاشقان ئاقىللىرىدىن مەسلىھەت سورىدى. ¹⁴ ئاقىللاردىن ئۇنىڭ يېقىنلىرى كارشىنا، شەتار، ئادىماتا، تارشىش، مەرەس، مارسىنا ۋە مەمۇخانلار ئىدى. ئۇلار پېرسىيە ۋە مېدىيادىكى يەتتە ئالىي ئەمەلدار بولۇپ، پادىشاھ بىلەن دائىم كۆرۈشەلەيدىغان ۋە ئىمپېرىيە ئالدىنقى ئورۇندا تۇرىدىغان كىشىلەر ئىدى. ¹⁵ پادىشاھ ئۇلاردىن:

— مەنكى پادىشاھ ئاھاشۋرۇش ھەرەمئاغىسىنى ئەۋەتىپ، خانىش ۋاشتىغا ئەمر يەتكۈزگەندىم. لېكىن، ئۇ ئەمرىمنى بەجا كەلتۈرمىدى. قانۇن بويىچە ئۇنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەك؟ — دەپ سورىدى. ¹⁶ مەمۇقان بۇنىڭغا جاۋابەن پادىشاھ ۋە باشقا ئالىي ئەمەلدارلارغا مۇنداق دېدى:

— خانىش ۋاشتى پادىشاھنىڭ ئالدىدا ئەمەس،

بەلكى پادىشاھنىڭ ھەرقايسى ئۆلكىلەردىكى ئالىي ئەمەلدارلىرىنىڭ شۇنداقلا پۈتكۈل خەلقلەرنىڭ ئالدىدىمۇ خاتالىق ئۆتكۈزۈپتۇ!¹⁷ چۈنكى خانىشنىڭ قىلغان بۇ ئىشى ئىمپېرىيىمىزدىكى ھەممە ئاياللارنىڭ ئارىسىغا تارقىلىشى بىلەنلا بۇ ئىش ئۇلارنىڭ ئۆز ئەللىرىنى كۆزىگە ئىلماسلىقىغا سەۋەب بولىدۇ. ئۇلار: «پادىشاھ ئاھاشۇرۇش خانىش ۋاقتىنى ھۇزۇرغا تەكلىپ قىلغانىكەن، ئەمما ئۇ بېرىشنى رەت قىلىپتۇ» دېيىشىدۇ.¹⁸ پېرسىيە ۋە مېدىيادىكى ئەمەلدارلارنىڭ خانىملىرى خانىشنىڭ بۇ ئىشىنى ئاڭلىغان ھامان ئەللىرىگە شۇنداق مۇئامىلە قىلىشقا باشلايدۇ. بۇنىڭ بىلەن ئائىلىدە مەنسىتمەسلىك بىلەن خاپىلىق ئۈزۈلمەيدۇ.¹⁹ ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا، بۇنىڭدىن كېيىن ۋاقتى پادىشاھنىڭ ھۇزۇرغا كەلمسۇن، دەپ ئەمىر چۈشۈرگەيلا ۋە بۇ ئەمىرنى يازدۇرۇپ، پېرسىيە بىلەن مېدىيانىڭ قانۇنغا ئۆزگەرمەس قىلىپ كىرگۈزگەيلا ۋە ئالىيلىرى ئۇنىڭ خانىشلىق ئورنىنى ئۇنىڭدىن ياخشىراق بىرسىگە بەرگەيلا.²⁰ پادىشاھ ئەمىرى كاتتا ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەممە جايلىرىغا جاكارلانغاندىن كېيىن، ھەممە ئاياللار

ئۆز ئەرلىرىنىڭ مەرتىۋىسىنىڭ بار يوقلۇقىدىن قەتئىينەزەر،
ئۇلارنى ھۆرمەت قىلىدىغان بولىدۇ، — دېدى.

²¹ پادىشاھ ۋە ئۇنىڭ ئالىي ئەمەلدارلىرى بۇ پىكىرنى
توغرا تاپتى، شۇڭا پادىشاھ مەمۇقانىڭ تەكلىپى بويىچە
ئىش كۆردى. ²² پادىشاھ ھەربىر ئۆلكە خەلقىنىڭ ئۆز تىل-
يېزىقىدا ئىمپېرىيىنىڭ ھەممە جايلارىغا: «ھەر بىر ئەر ئۆز
ئائىلىسىنىڭ خوجاينىدۇر» دەپ ھۆكۈم چۈشۈردى.

ئەستىرنىڭ خانىش بولۇشى

2 ¹ پادىشاھ ئاھاشۇرۇشنىڭ غەزىپى قايىتقاندىن
كېيىن، ۋاشتى ۋە ئۇنىڭ قىلغانلىرى ھەم ئۇنىڭ
ئۈستىدىن چىقىرىلغان ئۆز يارلىقى ھەققىدە ئويلايدىغان
بولدى. ² پادىشاھنىڭ مەخسۇس غۇلاملىرى پادىشاھقا:
— ئالىلىرى ئۈچۈن ياش ۋە چىرايلىق قىزلار تېپىپ
كەلتۈرۈلسۇن. ³ بۇ چىرايلىق قىزلارنى سۇزا قەلئەسىدىكى
ھەرەمخانىغا يىغىپ كېلىش ئۈچۈن ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەر-
قايسى ئۆلكىلىرىگە ئەمەلدارلار تەيىنلەنسۇن. قىزلار ئوردا
توقاللىرىغا مەسئۇل ھەرەمئاغىسى ھېگايىنىڭ باشقۇرۇشىدا

بولسۇن ۋە پەدەز مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەنسۇن.⁴ ئاندىن ئۆزلىرىگە ياققان قىز ۋاشتىنىڭ ئورنىغا خانىش بولسۇن، — دەپ تەكلىپ بەردى. بۇ تەكلىپ پادىشاھقا ياققاچقا، ئۇ شۇنداق قىلدى.

⁵سۇزا قەلئەسىدە موردىكاي ئىسىملىك بىر يەھۇدىي بولۇپ، ئۇ بىنيامىن قەبىلىسىدىن بولغان يائىرنىڭ ئوغلى ئىدى. يائىر شىمەينىڭ ئوغلى، شىمەي بولسا كىشىنىڭ ئوغلى ئىدى.⁶ بابىل پادىشاھى نەبۇكەدنەسەر يېرۇسالېمدىن يەھۇدىيە پادىشاھى يەكونىيەنى بىر توپ ئادەملەر بىلەن بىللە ئەسىر قىلىپ ئېلىپ كەلگەندە، كىشىمۇ شۇلارنىڭ ئىچىدە ئىدى.⁷ موردىكايىنىڭ ئەستىر ئىسىملىك بىر نەۋرە سىڭلىسى بولۇپ، ئۇنىڭ ئىبرانىيچە ئىسمى ھاداسا ئىدى. ئۇ بىر گۈزەل، كېلىشكەن قىز بولۇپ، ئاتا-ئانىسى تۈگەپ كەتكەندىن كېيىن موردىكاي ئۇنى ئۆز قىزى قىلىپ بېقىۋېلىپ، چوڭ قىلغانىدى.

⁸پادىشاھنىڭ پەرمانى بىلەن نۇرغۇن قىزلار سۇزا قەلئەسىدىكى ھەرەمخانىغا كەلتۈرۈلگەندە، ئەستىرمۇ ئوردىدىكى قىزلارغا مەسئۇل ھېگايغا تاپشۇرۇلدى.

⁹ئەستىر ھېگايغا ياقتى. ھېگاي ئۇنىڭغا ئىلتىپات قىلىپ، دەرھال ئۇنى پەرداز مۇلازىمىتى ۋە ئالاھىدە يېمەكلىكلەر بىلەن تەمىنلىدى. شۇنداقلا ئۇ ئوردىدىن يەتتە كېنەزەكنى ئۇنىڭ خىزمىتىنى قىلىشقا تاللاپ، ئەستىر ۋە ئۇلارغا ھەرەمخانىدىن ئەڭ ياخشى جاينى بەردى. ¹⁰ئەستىر ئۆز خەلقى ۋە ئۇرۇق-ئەجدادى ھەققىدە ھېچكىمگە ھېچنېمە ئېيتىمىدى، چۈنكى مۇردىكاي ئۇنىڭغا بۇ توغرىسىدا ئېغىز ئاچماسلىقىنى بۇيرۇغانىدى. ¹¹مۇردىكاي ئەستىرنىڭ ھال-ئەھۋالىدىن خەۋەر ئېلىش ۋە ئۇنىڭغا قانداق مۇئامىلە قىلىنىۋاتقانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن، ھەر كۈنى ھەرەمخانا ھويلىسىنىڭ ئەتراپىدا مېڭىپ يۈردى.

¹²رەسمىيەت بويىچە ھەربىر ياش قىز پادىشاھ ئاھاشۇرۇشنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىش ئۈچۈن، ئۆز نۆۋىتى كېلىشتىن بۇرۇن ئالتە ئاي مۇرمەككى يېغى بىلەن، ئالتە ئاي خۇش پۇراق ئەتىر ۋە مايلا بىلەن جەمئىي ئون ئىككى ئاي پەرداز قىلىنىشى كېرەك ئىدى. ¹³قىز پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرگەندە، ھەرەمخانىدىن ئوردىغا نېمىنى ئېلىپ كېتىشنى خالىسا، ئۇنىڭغا شۇ نەرسىلەر

بېرىلەتتى. ¹⁴ كەچقۇرۇن پادىشاھ ھۇزۇرغا كىرگەن قىز ئەتسى ئەتگەندە ئوردىدىكى ھەرەمخانىنىڭ باشقا بىر بۆلۈمىگە ئەۋەتەتتى. ئۇ ھەرەمخانا توقاللىرىنى باشقۇرغۇچى ھەرەمئاغسى شائىشاھ نازارتى ئاستىدا ئىدى. پەقەت پادىشاھقا ياققان، ئىسمى ئاتا چاقىرىلغان قىزلا قايتىدىن ئۇنىڭ ھۇزۇرغا كىرەلەيتتى. ¹⁵ ئەستىرا يەنى ئابىھائىلنىڭ قىزى (موردىكاي بېقىۋالغان ئۆزىنىڭ بىر نەۋرە سىڭلىسى) نىڭ پادىشاھ ھۇزۇرغا كىرىش نۆۋىتى كەلگەندە، ھەرەمئاغسى ھېڭاي ئۇنىڭغا نېمىنى ئېلىش ھەققىدە تەكلىپ بەرگەن بولسا، شۇنى ئالدى ۋە باشقا ھېچ نەرسە سورىمىدى. ئەستىرا كۆرگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنى ياقىتۇرۇپ قالاتتى. ¹⁶ شۇنداق قىلىپ ئاھاشۇرۇش ئىمپېرىيىسىنىڭ يەتتىنچى يىلى، ئونىنچى ئايدا * يەنى

* 16. «ئەستىرا» دە ئەگەر ئايلار نومۇر بويىچە ئېلىنغان بولسا، ئىبرانىي كالىپنداردىكى ۋاقىتنى كۆرسىتىدۇ. ئەگەر ئايلار ئىسمى بىلەن ئېلىنغان بولسا، پارس كالىپنداردىكى ۋاقىتنى كۆرسىتىدۇ. ئۇشۇ ئايەتتىكى ۋاقىت مىلادىيە كالىپندارى بويىچە تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 478- يىلنىڭ ئون ئىككىنچى ئېيىغا توغرا كېلىدۇ.

تەبەت ئېيىدا ئەستىر پادىشاھ ئاھاشۋرۇشنىڭ ئوردىسىغا كەلتۈرۈلدى. ¹⁷ پادىشاھ ئەستىرنى بارلىق ئاياللاردىن ياخشى كۆردى. ئۇ پادىشاھنىڭ ئىلتىپاتى ۋە ئامراقلىقىغا بارچە قىزلاردىن ئارتۇق سزاۋەر بولغاچقا، پادىشاھ ئۇنىڭ بېشىغا خانىشلىق تاجنى كىلدۈرۈپ، ۋاشتىنىڭ ئورنىغا خانىش قىلدى. ¹⁸ كەينىدىن، پادىشاھ ھەممە ئالىي ئەمەلدارلىرى ۋە بەگلىرىگە ئەستىر شەرىپى ئۈچۈن بىر كاتتا زىياپەت بەردى. ھەممە ئۆلكىلەردە بايرام ئېلان قىلىندى ۋە سېخىلىق بىلەن ھەدىيەلەر بېرىلدى.

موردىكاينىڭ پادىشاھنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزۇشى

¹⁹ قىزلار ئىككىنچى قېتىم ھەرەمخانىغا يىغىلغاندا، موردىكاي ئوردىدا مەنسەپكە ئېرىشكەندى. ²⁰ ئەستىر موردىكاينىڭ تاپىلىشى بويىچە، ئۆزىنىڭ خەلقى ۋە ئۇرۇق-ئەجدادى ھەققىدە يەنىلا ھېچكىمگە ھېچنېمە ئېيتىمىدى. ئەستىر موردىكاياغا ئۇنىڭ تەربىيىسىدىكى ۋاقتىدا بويسۇنغاندەك بويسۇناتتى.

²¹ موردىكاي ئوردىدا خىزمەت قىلغان مەزگىلدە، ئوردا

دەرۋازىسىدا كۆزەتچىلىك قىلىدىغان بىخەتەر ۋە تەرەش ئىسىملىك ئىككى ھەرەمئىسى بولۇپ، ئۇلار پادىشاھ ئاھالىسىغا ئىنتايىن غەزەپلىنىپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى قەستلەپ يۈرەتتى. ²²موردىكاي بۇ سۇيىقەستنى بىلىپ قېلىپ، خانىش ئەستىرگە مەلۇم قىلدى. ئەستىر بۇ ئىشنى موردىكايىنىڭ نامدا پادىشاھقا يەتكۈزدى. ²³تەكشۈرۈلۈش ئارقىلىق بۇ ئىشنىڭ راستلىقى ئىسپاتلانغاندىن كېيىن، بۇ ئىككى كىشى دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈلدى. بۇ ۋەقە ئىمپېرىيىنىڭ تەزكىرىسىگە پادىشاھنىڭ كۆز ئالدىدا يېزىپ قويۇلدى.

ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنىڭ نەسلىنى يوقىتىش سۇيىقەستى

3 ¹بۇ ئىشلاردىن كېيىن پادىشاھ ئاھالىسىنى ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان ھامادانىڭ ئوغلى ھاماننىڭ ئەمىلىنى بارلىق ئەمەلدارلارنىڭكىدىن يۇقىرى ئۆستۈردى. مەرتىۋە جەھەتتە ھامان پادىشاھ ئاھالىسىنىڭ كەينىدىلا تۇراتتى. ²ئوردىدىكى پۈتۈن ئەمەلدارلارنىڭ ھەممىسى پادىشاھنىڭ بۇيرۇغىنىدەك ھاماننىڭ ئالدىدىن

ئۆتكەندە، ئۇنىڭغا ئېگىلىپ تەزىم قىلىشاتتى. پەقەت مۇردىكايا ئېگىلمەيتتى ھەم تەزىم قىلمايتتى. ³ بۇنى كۆرگەن ئوردىدىكى باشقا ئەمەلدارلار ئۇنىڭدىن:

— پادشاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنمىغىنىڭز نېمىسى؟
— دەپ سورىدى. ⁴ ئۇلار مۇردىكاياغا بۇ گەپنى ھەر كۈنى دېسىمۇ، ئەمما مۇردىكايا ئۇلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىدى. مۇردىكايا ئۇلارغا چۈشەندۈرۈپ:

— مەن يەھۇدىي، ھامانغا تەزىم قىلمايمەن، — دېدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار ھاماننىڭ مۇردىكاينىڭ بۇ ئىشىغا يول قويدىغان-قويمىدىغانلىقىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن بۇ گەپنى ئۇنىڭغا دەپ قويدى.

⁵ ھامان مۇردىكاينىڭ ئۇنىڭغا ئېگىلىپ تەزىم قىلمىغانلىقىنى كۆرۈپ ئىنتايىن غەزەپلەندى. ⁶ ئۇ يەنە مۇردىكاينىڭ يەھۇدىي ئىكەنلىكىنى بىلىشى بىلەن، يالغۇز مۇردىكاينىڭ ئۆزىنىلا جازالاش ئازلىق قىلىدىكەن دەپ قارىدى. شۇڭا ئۇ ئاھاشۇرۇش ئىمپېرىيىسىدىكى پۈتۈن يەھۇدىيلارنى يەنى مۇردىكاينىڭ ئۆز خەلقىنى قىرىپ تاشلاشنى پىلانلىدى.

⁷ ئاھاشۋرۇش ئىمپېرىيىسىنىڭ ئون ئىككىنچى يىلى بىرىنچى ئايدا يەنى نىسان ئېيىدا* بۇ پىلاننىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشىغا بىر كۈننىڭ بەلگىلىنىشى ئۈچۈن، ھاماننىڭ ئالدىدا پۇر (چەك) تارتىلدى. پۇردا ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى**، تەخمىنەن بىر يىلدىن كېيىنكى ۋاقىت چىقتى. ⁸ ئاندىن ھامان پادىشاھ ئاھاشۋرۇشقا:

— ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەممە ئۆلكىلىرىگە چېچىلىپ كەتكەن شۇنداقلا ئۆم ياشايدىغان بىر خەلق بار. ئۇلارنىڭ قانۇنلىرى باشقا خەلقلەرنىڭ قانۇنلىرىغا ئوخشىمايدۇ. ئۇلار ئىمپېرىيىمىزنىڭ قانۇنلىرىغا بويسۇنمايدۇ. ئۇلارنىڭ ياشىشىغا يول قويۇش ئىمپېرىيىمىزنىڭ مەنپەئىتىگە پايدىسىزدۇر. ⁹ ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا،

* 7. مىلادىيە كالېندارى بويىچە تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 472- يىلنىڭ تۆتىنچى ئېيىغا توغرا كېلىدۇ.

** 7. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

ئۇلارنى يوقتىش ئۈچۈن مەكتۇپ يازدۇرغايلا. مەن ئىمپېرىيىمىزنىڭ مەمۇرىي خىراجىتى ئۈچۈن خەزىنىگە ئۈچ يۈز ئاتمىش مىڭ كىلو كۈمۈش تاپشۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلمەن، — دەپ مەلۇم قىلدى.¹⁰ شۇنىڭ بىلەن پادىشاھ قوشۇلغانلىقىنى بىلدۈرۈپ، ئۆزىنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىنى يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمىنى بولغان ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھامانغا بەردى.
¹¹پادىشاھ ئۇنىڭغا:

— بۇ كۈمۈشلەر ئۆزۈڭگە قالسۇن. ئۇ خەلقنى قانداق قىلمەن دېسەڭ، شۇنداق قىل! — دېدى.

¹²شۇڭا بىرىنچى ئاينىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى * ھامان پادىشاھنىڭ پۈتۈكچىلىرىنى يىغىپ، ئىمپېرىيىنىڭ ھەممە ئۆلكىلەردىكى رەئىسلىرى، بەگلىرى ۋە ئالىي ئەمەلدارلىرىغا قارىتا مەكتۇپ يازدۇردى. مەكتۇپلار ھەربىر ئۆلكە خەلقىنىڭ ئۆز تىل-يېزىقىدا بولۇپ،

* 12. مىلادىيە كالىپندارى بويىچە تۆتىنچى ئاينىڭ ئون يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

ئۇلار پادىشاھنىڭ نامىدا يېزىلدى. شۇنداقلا ئۇلارغا پادىشاھنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكى بېسىلدى. ¹³ مەكتۇپلار چاپارمەنلەر ئارقىلىق پادىشاھنىڭ قول ئاستىدىكى ھەممە ئۆلكىلەرگە ئەۋەتىلدى. مەكتۇپلاردا: «ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* يەھۇدىيلارنىڭ قېرى-ياش، ئەر-ئايال، بالا-چاقىلىرىنىڭ ھەممىسى بىر كۈن ئىچىدە قىرىلسۇن، ئۆلتۈرۈلسۇن، يوق قىلىنسۇن، مال-مۈلۈكلىرى تالان-تاراج قىلىنسۇن» دەپ يېزىلغانىدى. ¹⁴ ھەممە ئادەمنىڭ شۇ كۈنى تەييار بولۇپ تۇرۇشى ئۈچۈن، مەكتۇپنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى ھەرقايسى ئۆلكىلەردە پەرمان بولۇپ، ھەممە پۇقرالارغا ئالدىن ئېلان قىلىنماقچى بولدى. ¹⁵ پادىشاھنىڭ ئەمرىگە بىنائەن، مەزكۇر پەرمان سۇزا قەلئەسىدە ئېلان قىلىندى. چاپارمەنلەر پەرماننى دەرھال ھەرقايسى ئۆلكىلەرگە ئېلىپ بېرىشتى. بۇ ۋاقىتتا پادىشاھ بىلەن ھامان بۇنى

* 13. مىلادىيە كالىپىندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

تەبرىكلەش يۈزىسىدىن شاراب ئىچىشكە ئولتۇردى. سۇزا قەلئەسى بولسا بىسەرەمجانلىقتا قالدى.

موردىكايىنىڭ ئەستىردىن ياردەم سورىشى

4 ¹موردىكاي بۇ ئىشلاردىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن ئىنتايىن قايغۇرۇپ، كىيىملىرىنى يىرتىپ، ماتاغا يۆگىنىپ، بېشىغا كۈل چىچىپ، سۇزا قەلئەسىنى ئايلىنىپ يۈرۈپ، ناھايىتى قاتتىق ئاھۇپەرياد كۆتۈردى. ²ئۇ ئوردا دەرۋازىسىغا كېلىپ، توختاپ قالدى. چۈنكى بەلگىلىمە بويىچە ماتاغا يۆگەنگەن كىشىلەر ئوردىغا كىرگۈزۈلمەيتتى. ³پادىشاھنىڭ پەرمانى قايسى ئۆلكىگە يېتىپ كەلسە، ئۇ يەردىكى يەھۇدىيلار قايغۇرۇپ، نالە-پەرياد ئۇرۇشتى. ئۇلار روزا تۇتۇپ، كۆز يېشى قىلىپ، ھازا تۇتۇشتى، نۇرغۇن كىشىلەر ماتاغا يۆگىنىپ، كۈلگە مىلىنىپ يېتىشتى.

⁴ئەستىرنىڭ خىزمىتىنى قىلىدىغان كېنىزەكلەر بىلەن ھەرەمئىغلىرى موردىكاي ھەققىدە ئەستىرگە خەۋەر يەتكۈزگەندە، ئۇ ئىنتايىن بىئارام بولۇپ، موردىكايغا

كېيىم-كېچەكلەرنى ئەۋەتىپ، ئۇنىڭ ماتانى تاشلىۋېتىشىنى تەلەپ قىلدى. لېكىن موردىكاي قوبۇل قىلمىدى. ⁵ئەستىرنىڭ خىزمىتىگە تەيىنلەنگەن پادىشاھنىڭ ھاتاك ئىسىملىك بىر ھەرەمئاغسى بار ئىدى. ئەستىر ئۇنى چاقىرتىپ، موردىكايىنىڭ يېنىغا بېرىپ، زادى نېمە ئىشنىڭ ئۇنى قىيناۋاتقانلىقىنى ۋە نېمىشقا ئۇنداق بولغانلىقىنى بىلىپ كېلىشكە ئەۋەتتى. ⁶شۇنىڭ بىلەن ھاتاك ئوردا دەۋرۋازسى ئالدىدىكى مەيداندا موردىكاي بىلەن كۆرۈشتى. ⁷موردىكاي يۈز بەرگەن ئىشلارنى ئۇنىڭغا بىر-بىرلەپ ئېيتىپ بەردى شۇنداقلا ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنى يوقىتىش ئۈچۈن دۆلەت خەزىنىسىگە قانچىلىك پۇل ئىئانە قىلىشىنى ۋەدە قىلغانلىقىنى دېدى. ⁸موردىكاي ئۇنىڭغا يەنە سۇزادا ئېلان قىلىنغان، يەھۇدىيلارنى يوقىتىش توغرىسىدىكى پەرماندىن بىر نۇسخا بەردى. موردىكاي ئۇنىڭ بۇ پەرماننى ئەستىرگە تاپشۇرۇپ بېرىشىنى ھەمدە ئەستىرگە ئەھۋالىنى چۈشەندۈرۈپ، ئۇنىڭ پادىشاھقا يېلىنىپ، ئۆز خەلقىنىڭ بىر قوشۇق قېنىنى تىلىشىنى تەلەپ قىلدى.

⁹ھاتاك قايتىپ موردىكاينىڭ تەلپىنى ئەستىرگە يەتكۈزدى. ¹⁰ئەستىر:

— موردىكايا مۇنۇ گەپلەرنى يەتكۈز، — دەپ ھاتاكنى يەنە ئەۋەتتى.

¹¹— پادشاھ ئوردىسىدا خىزمەت قىلىۋاتقانلار ۋە پادشاھنىڭ قول ئاستىدىكى خەلقلرى شۇنى بىلىدۇكى: ئەر ياكى ئايال بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، قايسى بىر كىشى چاقىرىلماي، ئىچكىرىكى ھويلىغا — پادشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرسە، قانۇن بويىچە ئۆلتۈرۈلىدۇ. پەقەت پادشاھ ئۇنىڭغا قولىدىكى ئالتۇن سەلتەنەت ھاسسىنى ئۈزىتىپ قالسا، ئۇ تىرىك قالىدۇ. مېنى بولسا پادشاھ چاقىرىمغىلى بىر ئاي بولدى.

¹²ئەستىرنىڭ بۇ گەپلىرى موردىكايا يەتكۈزۈلدى. ¹³موردىكاي ئەستىرگە مۇنداق جاۋاپ ئەۋەتتى:

— يەھۇدىيلارنىڭ ھەممىسى ئۆلتۈرۈلىدىغان يەردە سەن «ھەرگىزمۇ ئوردىدا ياشىغانلىقىم ئۈچۈن ئامان قالمەن» دەپ ئويلىمىغىن. ¹⁴ئەگەر مۇشۇ ۋاقتتا سەن سۈكۈت قىلساڭ، يەھۇدىيلارغا باشقا جايدىن ياردەم

كېلىدۇ، ئۇلار قۇتۇلۇپ قالىدۇ، لېكىن سەن پۈتۈن جەمەتنىڭ بىلەن قوشۇلۇپ ئۆلسەن. كىم بىلىدۇ، بەلكىم سەن مۇشۇ ۋاقتلار ئۈچۈن خانىشلىق مەرتىۋىسىگە ئېرىشكەندۇرسەن؟

¹⁵ ئەستىر كېيىن مۇردىكاياغا مۇنداق جاۋاب قايتۇردى:

¹⁶ — سىز بېرىپ، سۇزا قەلئەسىدىكى بارلىق يەھۇدىيلارنى يىغىڭ، سىلەر مەن ئۈچۈن روزا تۇتۇڭلار، ئۈچ كېچە-كۈندۈز ھېچ نەرسە يېمەڭلار، ھېچ نەرسە ئىچمەڭلار. مەنمۇ كېنىزە كىرىم بىلەن شۇنداق قىلىمەن. ئاندىن مەن قانۇنغا خىلاپ بولسىمۇ، پادىشاھنىڭ ئالدىغا كىرىمەن. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلسەممۇ مەيلى.

¹⁷ شۇنداق قىلىپ مۇردىكايا كەتتى ۋە ئەستىرنىڭ تاپىلىغىنىدەك قىلدى.

ئەستىرنىڭ پادىشاھ بىلەن ھامانغا زىياپەت بېرىشى

5 ¹ ئۈچىنچى كۈنى ئەستىر شاھانە لباسىنى كىيىپ، ئوردىنىڭ ئىچكىرىكى ھويلىغا يەنى پادىشاھ تەختى قويۇلغان خاس خانىسى ئۇدۇلىدىكى ھويلىغا كىردى.

پادىشاھ خاس خانىسى ئىشكىنىڭ ئۇدۇلىدىكى تەختىدە ئولتۇراتتى. ² پادىشاھ خانىش ئەستىرنىڭ ئىچكىرىكى ھويلىدا تۇرغىنىنى كۆرۈپ، خانىش ئۇنىڭ نەزىرىدە ئىلتىپات تاپقاچ ئالتۇن سەلتەنەت ھاسسىنى ئۇنىڭغا ئۇزاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئەستىر ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ، ھاسىنىڭ ئۈچىنى تۇتتى. ³ پادىشاھ ئۇنىڭدىن:

— ئەي خانىش ئەستىر! نېمە بولدى؟ نېمە تەلىپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيىمنىڭ يېرىمنى تەلەپ قىلساڭمۇ، ئۇ ساڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.

⁴ — ئەگەر ئالىلىرى خالىسىلا، بۈگۈن ھامان بىلەن بىرگە، سىلى ئۈچۈن تەييارلىغان زىياپىتىمگە قەدەم تەشرىپ قىلغايلا، — دېدى ئەستىر پادىشاھقا. ⁵ پادىشاھ:

— ئەستىرنىڭ تەلەپ قىلغىنىدەك ھامانى دەرھال ئېلىپ كېلىڭلار، — دېدى. شۇنداق قىلىپ، پادىشاھ زىياپەتكە ھامان بىلەن بىللە باردى.

⁶ شاراب ئىچىلىۋاتقاندا، پادىشاھ ئەستىردىن يەنە: — ئىلتىماسىڭ نېمە؟ ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ.

نېمە تەلپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيىمىنىڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلساڭمۇ، ئۇ ساڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.

⁸⁻⁷ — مېنىڭ ئىلتىماسىم ۋە تەلپىم شۇكى: ئەگەر مەن ئالىيلرنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر بولسام، ئالىيلرى خالسىلا، ئەتە ئۆزلىرى ھامان بىلەن بىرگە ئىككىلىرى ئۈچۈن تەييارلىغان زىياپىتىمگە قاتنىشىپ بەرگەيلا. شۇ چاغدا سىلنىڭ سورىغانلىرىغا جاۋاب بېرەي، — دېدى ئەستىر.

ھاماننىڭ موردىكايىنى قەستلەش پىلانى

⁹ ھامان زىياپەتتىن كۆڭلى خۇش قايتتى. لېكىن ئۇ ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدىن ئۆتكىندە، موردىكايىنىڭ ئۇ يەردە ئورنىدىن مىدىرلىماي ئولتۇرغىنىنى، ئۆزىدىن بىر ئازمۇ ئەيمەنمىگەنلىكىنى كۆرۈپ، ئىنتايىن غەزەپلەندى. ¹⁰ لېكىن ئۇ غەزىپىنى بېسىۋېلىپ، ئۆيىگە قايتىپ، ئاغىنىلىرىنى چاقىرتتى ۋە خوتۇنى زەرەشنىمۇ كەلتۈردى. ¹¹ ھامان ئۇلارغا ئۆزىنىڭ چەكسىز بايلىقى ۋە پەرزەنتلىرىنىڭ كۆپلۈكى ھەققىدە پۈتۈن ئاتتى، شۇنداقلا

پادىشاھنىڭ ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى قانداق ئۆستۈرۈپ، بارلىق ئالىي ئەمەلدارلار بىلەن بەگلەردىن يۇقىرى قىلغانلىقىنى ئاغزى ئاغزىغا تەگمەي سۆزلىدى. ¹² ھامان يەنە:

— بۇلاردىن باشقا خانىش ئەستىر بەرگەن زىياپەتكە پادىشاھ بىلەن مەندىن باشقا ھېچكىم تەكلىپ قىلىنماپتۇ. ئۇ يەنە پادىشاھ بىلەن مېنى ئەتىكى زىياپەتكە تەكلىپ قىلدى! ¹³ بىراق مەن قاچانلا ھېلىقى يەھۇدىي موردىكاينىڭ ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدا ئولتۇرغىنىنى كۆرسەم، بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ماڭا ھېچبىر ئەھمىيەتسىز ئىكەنلىكىنى ھېس قىلمەن، — دېدى.

¹⁴ ئۇنىڭ خوتۇنى ۋە ئاغىنىلىرى ئۇنىڭغا:

— سىز بۇيرۇق چۈشۈرۈپ، ئوتتۇز يەتتە گەز* ئېگىزلىكتە بىر دار تەييارلىتىڭ ۋە ئەتە ئەتگەندە پادىشاھتىن موردىكاينى دارغا ئېسىشنى تەلەپ قىلىڭ. شۇنداق قىلغاندا زىياپەتكە خۇشال-خۇرام بارسىز، —

* 14. تەخمىنەن 22 مېتىرغا توغرا كېلىدۇ.

دەپ تەكلىپ بېرىشتى. ھامان بۇنى ياخشى مەسلەھەت دەپ بىلىپ، ئېگىز بىر دار تەييارلاتتى.

پادشاھنىڭ موردىكايا شان-شەرەپ بېرىشى

6¹ شۇ كۈنى كەچتە پادشاھنىڭ ئۇيقۇسى كەلمىگەچكە، ئىمپېرىيىنىڭ تەزكىرىسىنى ئالدۇرۇپ ئوقۇتتى.² تەزكىرىنىڭ: «موردىكاي پادشاھنى يوشۇرۇن ئۆلتۈرۈش ھەققىدىكى بىر سۇيىقەستنى پاش قىلغان، بۇ سۇيىقەستنى ئوردا دەرۋازىسىنى كۆزەت قىلىدىغان بىغان بىلەن تەرەش ئىسىملىك ئىككى ھەرەمئاغىسى پىلانلىغان» دەپ يېزىلغان يېرىگە كەلگەندە،³ پادشاھ:

— بۇ ئىش ئۈچۈن موردىكاي قانداق تەقدىرلەندى، ئۇنىڭ ئۆزىگە نېمە ئىززەت-ئىكرام كۆرسىتىلدى؟ — دەپ سورىدى.

پادشاھنىڭ غۇلاملىرى:

— ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە بېرىلمەپتۇ، — دەپ جاۋاب بېرىشتى.

4 — ئوردا ھويلىسىدا كىم بار؟ — دەپ سورىدى پادىشاھ. بۇ چاغدا ھامان مۇردىكايىنى ياستىپ قويغان دارغا ئېسىشقا پادىشاھتىن ئىجازەت سوراش ئۈچۈن ئوردا ھويلىسىغا ئەمدىلا كىرگەندى. 5 شۇڭا پادىشاھنىڭ غۇلاملىرى ئۇنىڭغا:

— ھويلىدا ھامان تۇرىدۇ، — دەپ جاۋاب بەردى.
— ئۇنى كىرگۈزۈڭلار! — دېدى پادىشاھ. 6 ھامان كىرگەندە، پادىشاھ ئۇنىڭدىن:

— پادىشاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمە كىچى بولغان كىشىگە نېمە كەلتۈرۈلسە بولىدۇ؟ — دەپ سورىدى. ھامان ئۆز كۆڭلىدە: «پادىشاھ مەندىن باشقا كىمگىمۇ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتەر ئىدى» دەپ ئويلىدى 7-8 ۋە پادىشاھقا:

— پادىشاھىمىز ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمە كىچى بولغان كىشى ئۈچۈن ئۆزلىرى كىيگەن شاھانە لباس، ئۆزلىرى مىنگەن تاج تاقالغان ئات ئېلىپ كېلىنسۇن. 9 ئاندىن پادىشاھنىڭ ئەڭ ھۆرمەتلىك ئالىي ئەمەلدارلىرىدىن بىرى ئۇ كىشىگە لباس كىلدۈرۈپ، ئۇنى ئاتقا مىندۈرۈپ،

شەھەر مەيدانىنى ئايلاندۇرۇپ: «قاراڭلار! پادشاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشى مانا مۇشۇنداق قىلىندۇ» دەپ ئۇنىڭ ئالدىدا چار سالىسۇن، — دېدى.

¹⁰ شۇنداق قىلىپ، پادشاھ ھامانغا:

— دەرھال شاھانە لباس بىلەن ئاتنى كەلتۈرۈپ، ھازىرقى دېڭىنىڭ بويىچە ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدا ئولتۇرغان يەھۇدىي موردىكاياغا شۇنداق قىل! ئېيتقانلىرىڭدىن بىرەرسىمۇ كەم قىلىنمىسۇن! — دەپ بۇيرۇدى. ¹¹ ھامان شاھانە لباس بىلەن ئاتنى كەلتۈردى. موردىكاياغا لباس كىيىدۈرۈپ، ئاتقا مىندۈردى ۋە ئۇنى شەھەر مەيدانىغا ئېلىپ بېرىپ ئايلاندۇرۇپ:

— قاراڭلار! پادشاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشى مانا مۇشۇنداق قىلىندۇ، — دەپ ئۇنىڭ ئالدىدا چار سالىدى. ¹² شۇنىڭدىن كېيىن موردىكايا ئوردىدىكى ۋەزىپىسىنى داۋاملاشتۇرۇشقا قايتىپ كەلدى. ھامان بولسا بېشىنى چۈمكەپ، غەمكىن ھالدا دەرھال ئۆيىگە قايتىپ كەتتى. ¹³ ئۇ ئۆزى دۇچ كەلگەن ئىشلارنى

خوتۇنى زەرەشكە ۋە بارلىق ئاغىنىلىرىغا بىر-بىرلەپ سۆزلەپ بەردى. خوتۇنى ۋە مەسلەھەتچىلىرى ئۇنىڭغا: — سز يېڭىلىشكە باشلىغان مۇردىكاي يەھۇدىي نەسلىدىن بولغاچقا، ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرالمايسىز، سز چوقۇم ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا يېڭىلىپ قالسىز، — دېدى. ¹⁴ئۇلار سۆزلىشىپ تۇرغىنىدا، ئوردىنىڭ ھەرەمئىغىلىرى كېلىپ، ھامانى ئەستىرنىڭ تەييارلىغان زىياپىتىگە بېرىشقا ئالدىراتتى.

ھامانىنىڭ دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈلۈشى

7 ¹⁻²شۇنىڭ بىلەن پادىشاھ ھامان بىلەن بىللە ئەستىرنىڭ زىياپىتىگە باردى. شاراب ئىچىلىۋاتقاندا، پادىشاھ ئەستىردىن يەنە:

— ئەي، خانىش ئەستىر! ئىلتىماسىڭ نېمە؟ ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلدى. نېمە تەلپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيىمىنىڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلساڭمۇ، ئۇ ساڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.

³ئەستىر:

— ئەگەر مەن ئالىيلرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر بولسام، ئالىيلرى خالسىلا، ئىلتىماسم ئۈچۈن جېنىمنى قۇتۇلدۇرغايلا. تەلپىم ئۈچۈن خەلقىمنىڭ ھاياتىنى ساقلىغايلا.⁴ مەن ۋە خەلقىم قىرىلىپ، ئۆلتۈرۈلۈپ، يوق قىلىنىشقا سېتىلىپ كەتتۇق. ئەگەر بىز پەقەت قۇل ۋە دېدەكلىككە سېتىلىپ كەتكەن بولساق، مەن سۈكۈت قىلار ئىدىم چۈنكى بىزنىڭ كۈلپەت تارتىشىمىز پادىشاھقا ئېلىپ كېلىدىغان كۆڭۈلسىزلىككە سېلىشتۇرغاندا ھېچ گەپ ئەمەس، — دەپ جاۋاب بەردى.

⁵ ئۇ ۋاقىتتا پادىشاھ ئاھاشۇرۇش خانىش ئەستىردىن:

— ئۇ كىم ئىكەن؟ بۇنداق قىلىشقا جۈرئەت قىلالايدىغان كىشى قەيەردە ئىكەن؟ — دەپ سورىدى.

⁶ — بىزنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنىمىز دەل بۇ رەزىل ھاماننىڭ ئۆزى! — دەپ جاۋاب بەردى ئەستىر.

ھامان پادىشاھ ۋە خانىش ئالدىدا تىرەپ كەتتى. ⁷ پادىشاھ غەزەپ بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ، زىياپەتخانىدىن ئوردا گۈلزارلىقىغا چىقىپ كەتتى. ھامان پادىشاھنىڭ

ئۆزىنى بوش قويۇۋەتمەيدىغانلىقىنى بىلىپ، خانىش ئەستىردىن بىر قوشۇق قېنىنى تىلەش ئۈچۈن قالدى. ⁸پادىشاھ ئوردا گۈلزارلىقىدىن زىياپەتخانىغا قايتىپ كىرگىنىدە، ھامان خانىش ئەستىر يانپاشلاپ ياتقان ئۇزۇن ئورۇندۇققا ئۆزىنى تاشلاپ ياتاتتى. پادىشاھ:

— مەن تۇرۇقلۇق، ئۇ مېنىڭ ئوردامدا خانىشقا ئەدەپسىزلىك قىلىۋاتامدۇ نېمە؟ — دەپ ۋارقىردى. پادىشاھ شۇنداق دېيىشى بىلەنلا ھەرەمئاغلىرى ھاماننىڭ باش-كۆزىنى چۈمكەپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە تەييار بولدى. ⁹پادىشاھنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋاتقان ھەرەمئاغلىرىدىن ھاربونا ئىسىملىك بىرسى:

— ھامان ئالىيلىرىنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزغان مۇردىكايىنى ئېسىش ئۈچۈن ئوتتۇز يەتتە گەز ئېگىزلىكتە ياساتقان دار ئۇنىڭ ھويلىسىدا تۇرىدۇ! — دېدى.

— ئۇنىڭغا ھاماننىڭ ئۆزىنى ئېسىڭلار! — دەپ ئەمر قىلدى پادىشاھ. ¹⁰شۇنىڭ بىلەن مۇردىكايىنى ئاسماقچى بولغان دارغا ھاماننىڭ ئۆزى ئېسىلدى. شۇندىلا پادىشاھنىڭ غەزىپى بېسىلدى.

موردىكاى بىلەن ئەستىرنىڭ ئۆز خەلقىنى قۇتقۇزۇشى

8¹ شۇ كۈنى پادىشاھ ئاھاشۋرۇش يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمىنى ھاماننىڭ پۈتۈن ئۆي-جاي، مال-مۈلكىنى خانىش ئەستىرگە بەردى. موردىكاينىڭ پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىشىگە ئىجازەت بېرىلدى. چۈنكى ئەستىر پادىشاھقا ئۇنىڭ ئۆز تۇغقىنى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەرگەندى.

² پادىشاھ ھاماندىن تارتىۋېلىنغان مۆھۈرلۈك ئۈزۈكنى موردىكاىغا بەردى. ئەستىر موردىكاىغا ھاماننىڭ ئۆي-جاي، مال-مۈلكىنى باشقۇرۇشنى ھاۋالە قىلدى. ³ ئەستىر يەنە پادىشاھنىڭ ئايغىغا يىقىلىپ، يىغلاپ تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن ئاگاڭنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنىڭ نەسلىنى يوقىتىش سۇيىقەستىنى بىكار قىلىشىنى يېلىنىپ سوردى. ⁴ پادىشاھ ئەستىرگە ئالتۇن سەلتەنەت ھاسسىنى ئۇزاتقاندى، ئەستىر پادىشاھنىڭ ئالدىدا ئورنىدىن تۇرۇپ:

⁵ — ئەگەر مەن ئالىيلرنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر بولسام، ئالىيلرى توغرا تېپىپ، مەندىن مەمنۇن بولسىلا، ئالىيلرى خالىسىلا، بىر ئەمىر چۈشۈرۈپ،

ئاگاڭنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھاماننىڭ ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەممە ئۆلكىلىرىدىكى يەھۇدىيلارنى يوقىتىش ئۈچۈن يازدۇرغان مەكتۇپلىرىنى بىكار قىلغايلا. ⁶ مەن خەلقىمنىڭ يوقىتىلىشىغا، تۇغقانلىرىمنىڭ قىرىلىشىغا قانداقمۇ چىداپ تۇرالايمەن؟ — دېدى.

⁷ پادىشاھ ئاھاشۋرۇش خانىش ئەستىر بىلەن يەھۇدىي مۇردىكاياغا مۇنداق دېدى:

— ھامان يەھۇدىيلارنى قىرىپ تاشلىماقچى بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنى دارغا ئاستۇردۇم ۋە مال-مۈلكىنى ئەستىرگە بەردىم. ⁸ ئەمدى خالىغىنىڭلارچە، مېنىڭ نامىدا يەھۇدىيلارغا مەكتۇپ يېزىپ، مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىمنى بېسىڭلار. شۇنى ئېسىڭلاردا تۇتۇڭلاركى، پادىشاھنىڭ نامىدا يېزىلىپ، پادىشاھنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكى بېسىلغان ھەرقانداق مەكتۇپ بىكار قىلىنمايدۇ.

⁹ شۇنىڭ بىلەن ئۈچىنچى ئاينىڭ يەنى شىۋان ئېيىنىڭ يىگىرمە ئۈچىنچى كۈنى * مۇردىكايا پادىشاھنىڭ

* 9. مىلادىيە كالىپندارى بويىچە ئالتىنچى ئاينىڭ يىگىرمە بەشىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

پۈتۈكچىلىرىنى يىغىپ، يەھۇدىيلارغا ۋە ھىندىستاندىن مىسىرنىڭ نېرسىغىچە بولغان ئىمپېرىيىنىڭ جەمئىي بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىسىدىكى رەئىسلىرى، بەگلىرى ۋە ئەمەلدارلىرىغا قارىتا، مەكتۇپ يازدۇردى. مەكتۇپلار ھەربىر ئۆلكىنىڭ ئۆز تىل-يېزىقىدا شۇنداقلا يەھۇدىيلارنىڭ تىل-يېزىقىدا يېزىلدى. ¹⁰موردىكاى پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ نامىدا يازدۇرغان بۇ مەكتۇپلارغا ئۇنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىنى باستۇردى ۋە ئۇلارنى ئوردىدىكى چاپقۇر ئاتلارغا مىنگەن چاپارمەنلەر ئارقىلىق تارقىتىپتۇ.

¹¹مەزكۇر مەكتۇپلاردا پادىشاھ ھەر قايسى شەھەرلەردىكى يەھۇدىيلارنىڭ ئۆزىنى قوغداش ئۈچۈن بىرلىشىشىگە ئىجازەت بەرگەن. يەھۇدىيلارنىڭ ئۆزلىرىگە ھۇجۇم قىلماقچى بولغان ھەرقانداق مىللەت ۋە ئۆلكىدىن بولغان ئادەملەرنى ۋە ئۇلارنىڭ خوتۇن-بالىلىرىنى قىرىشىغا، ئۆلتۈرۈشىگە، يوق قىلىشىغا ۋە ئۇلارنىڭ مال-مۈلۈكلىرىگە ئىگە بولۇشىغا رۇخسەت بېرىلگەن. ¹²بۇ ئىش پۈتۈن ئۆلكىلەردە ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى

ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى * يەنى ئەسلىدە يەھۇدىيلارنى قىرغىن قىلىشقا بەلگىلەنگەن كۈنى، بىر كۈن ئىچىدە ئىجرا قىلىنسۇن دەپ بېكىتىلدى.¹³ بۇ مەكتۇپنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى ھەرقايسى ئۆلكىلەردە پەرمان بولۇپ جاكارلىنىدىغان ۋە ھەممە ئادەمگە ئۇقتۇرۇلدىغان بولدى. شۇنداق بولغاندا يەھۇدىيلار دۈشمەنلىرىدىن شۇ كۈنى ئىنتىقام ئېلىشقا تەييار بولالايتتى.¹⁴ چا پارمەنلەر ئوردىدىكى چاققۇر ئاتلارغا مىنىپ پادىشاھنىڭ بۇيرۇقى بويىچە جىددىي ئاتلاندى، سۇزادىكى قەلئەدىمۇ بۇ پەرمان ئېلان قىلىندى.

¹⁵موردىكاي ئاق ۋە كۆك شاھانە لباسىنى كىيىپ، كەندىر يىپتىن توقۇلغان سۆسۈن رەڭ يەڭسىز يېپىنچىسىنى يېپىنىپ، كاتتا ئالتۇن تاجىنى تاقاپ، پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىدىن چىقتى. سۇزا شەھىرى خۇشاللىق تەنتەنلىرىگە چۆمدى.¹⁶ يەھۇدىيلارغا نىسبەتەن بۇ چاغ

* 12. مىلادىيە كالىپىندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

بەخت-سائادەتكە ئېرىشكەن، شاد-خوراملىق ۋە ئىززەت-ھۆرمەتكە تولغان چاغ بولدى. ¹⁷ پادىشاھنىڭ پەرمانى ھەممە ئۆلكە ۋە شەھەرلەرگە يېتىپ بارغاندا، ئۇنى ئاڭلىغان يەھۇدىيلار شادلىققا تولۇپ، خۇشاللىق زىياپىتى بېرىشتى، بايرام قىلىش ئارقىلىق تەبرىكلەشتى. نۇرغۇن يەرلىك ئاھالىلەر يەھۇدىيلاردىن قورقۇشۇپ، يەھۇدىي بولۇشتى.

يەھۇدىيلارنىڭ ئۆز دۈشمەنلىرىنى مەغلۇپ قىلىشى

9 ¹ ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى * كەلدى. بۇ پادىشاھنىڭ پەرمانىنىڭ بەجا كەلتۈرۈلدىغان كۈنى، شۇنداقلا يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمەنلىرى ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غالىب كېلىشكە ئۈمىد باغلىغان كۈن ئىدى. ئەكسىچە بۇ كۈندە يەھۇدىيلار ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غەلبە قىلدى. ² يەھۇدىيلار ئۆزلىرىگە

* 1. مىلادىيە كالىندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

زىيانكەشلىك قىلغۇچىلارغا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ پۈتۈن ئۆلكىلىرىدىكى ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق شەھەرلەردە يىغىلىشتى. جايلاردىكى خەلقلەر ئۇلاردىن قورقۇشاتتى. شۇڭا ئۇلارغا ھېچكىم قارشىلىق كۆرسىتەلمىدى. ³ پۈتۈن ئۆلكىلەرنىڭ رەئىسلىرى، ئالىي ئەمەلدارلىرى، بەگلىرى ۋە ئوردا ئىشلىرىغا مەسئۇل خادىملار مۇردىكىدىن قورققاچقا، يەھۇدىيلارغا ياردەم بېرىشتى. ⁴ چۈنكى مۇردىكىنىڭ ھوقۇق دائىرسى بارغانسېرى كېڭىيىش بىلەن ئۇ ئوردىدا ئىنتايىن نوپۇزلۇق بولۇپ، ئۇنىڭ نام-شۆھرىتى بارلىق ئۆلكىلەرگە تارقالغانىدى.

⁵ شۇڭا يەھۇدىيلار ئۆز دۈشمەنلىرىگە خالىغانىنى قىلدى. ئۇلار دۈشمەنلىرىنى قىلىچ بىلەن قىرىپ يوقاتتى. ⁶ يەھۇدىيلار سۇزا قەلئەسىدىلا بەش يۈز كىشىنى ئۆلتۈردى. ^{7، 10} ئۇلارنىڭ ئىچىدە يەھۇدىيلارنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى ھاماداتانىڭ ئوغلى بولغان ھاماننىڭ ئون ئوغلىمۇ يەنى پارشانىداتا، داپۇن، ئاسپاتا، پوراتا، ئاداليا، ئارىداتا، پارماشتا، ئارساي، ئارىداي ۋە ۋايزاتالارمۇ

بار ئىدى. يەھۇدىيلار دۈشمەنلىرىنى ئۆلتۈردى، لېكىن ئۇلارنىڭ ھېچقانداق مال-مۈلكىنى ئولجا ئالمىدى.
¹¹ شۇ كۈنى سۇزا قەلئەسىدە ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ سانى پادىشاھقا مەلۇم قىلىنغاندى، ¹² پادىشاھ خانىش ئەستىرگە:

— يەھۇدىيلار يالغۇز سۇزا قەلئەسىدىلا بەش يۈز ئادەم ئۆلتۈرۈپتۇ. ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ ئىچىدە ھاماننىڭ ئون ئوغلىمۇ بار ئىكەن، ئىمپېرىيىنىڭ باشقا ئۆلكىلىرىدە يەنە نېمە ئىشلار قىلغاندۇر؟ ئەمدى ئىلتىماسىڭ نېمە؟ ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ. يەنە نېمە تەلپىڭ بار؟ دېگىنىڭ كېلىدۇ، — دېدى. ¹³ ئەستىر:

— ئالىيلرى خالىسلا، سۇزادىكى يەھۇدىيلارنىڭ ئەتىمۇ بۈگۈنكى پەرمان بويىچە ئىش قىلىشىغا ئىجازەت بەرگەيلا ھەمدە ھاماننىڭ ئون ئوغلىنىڭ جەسەتلىرىنى دارغا ئاستۇرغايلا، — دەپ جاۋاب بەردى.

¹⁴ پادىشاھ شۇ بويىچە پەرمان چۈشۈردى ۋە بۇ پەرمان سۇزادا جاكارلاندى. ھاماننىڭ ئون ئوغلىنىڭ جەسەتلىرى دارغا ئېسىلدى.

¹⁵ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى كۈنى * سۇزادىكى يەھۇدىيلار يەنە بىر قېتىم جەم بولۇپ، سۇزادا ئۈچ يۈز ئادەمنى قىردى. لېكىن ئۇلار ئوخشاشلا مال-مۈلۈك ئولجا ئالدى.

¹⁶ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى * ئىمپېرىيىنىڭ ھەر قايسى ئۆلكىلىرىدىكى باشقا يەھۇدىيلارمۇ يىغىلىشىپ ئۆزلىرىنى قوغداشقاندى. ئۆزلىرىگە ئۆچمەنلىك قىلغان يەتمىش بەش مىڭ كىشىنى ئۆلتۈرۈپ، ئارام تاپقاندى. لېكىن مال-مۈلۈككە قول تەگكۈزمىگەندى. ¹⁷ئىككىنچى كۈنى ئۇلار دەم ئالدى ھەم بۇ كۈننى خۇشاللىق زىياپىتى كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى. ¹⁸سۇزادىكى يەھۇدىيلار بولسا ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى، ئون تۆتىنچى كۈنلىرى *

* 15. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

* 16. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

* 18. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى، سەككىزىنچى كۈنلىرىگە توغرا كېلىدۇ.

يىغلىشىپ، ئۆزلىرىنى قوغداشتى. ئون بەشىنچى كۈنى* دەم ئالدى ھەم بۇ كۈننى خۇشاللىق زىياپىتى كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى. ¹⁹ شۇڭا كىچىك يېزا-كەنتلەردە تۇرىدىغان يەھۇدىيلار ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى كۈنى* خۇشاللىق زىياپىتى بېرىدىغان ئارام ئېلىش كۈنى قىلىپ، بىر-بىرىگە سوۋغاتلار تەقدىم قىلىشىدىغان بولدى.

پۇرىم بايرىمىنىڭ كېلىپ چىقىشى

²⁰موردىكاي بۇ ئىشلارنى خاتىرىلەپ، پۈتۈن ئاھالىسىنى ئىمپېرىيىسىنىڭ يىراق-يېقىن ئۆلكىلىرىدىكى يەھۇدىيلارغا مەكتۇپ يېزىپ ئەۋەتىپ، ²¹ئۇلارنىڭ ھەر يىلى ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى ۋە ئون بەشىنچى كۈنىنى* ھېيت كۈنى قىلىشىلىرىنى بۇيرۇدى. ²²بۇ كۈنلەر

* 18. مىلادىيە كالېندارى بويىچە توققۇزىنچى كۈنگە توغرا كېلىدۇ.

* 19. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى كۈنگە توغرا كېلىدۇ.

* 21. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى، توققۇزىنچى كۈنلىرىگە توغرا كېلىدۇ.

يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمەنلىرىدىن ئارام تاپقان كۈنلەر، بۇ ئاي يەھۇدىيلارنىڭ قايغۇلىرى شادلىققا، مۇڭ-زارلىرى خۇشاللىققا ئايلانغان ئاي ئىدى. ئۇلارنىڭ بۇ كۈنلەرنى زىياپەتلەر بېرىش بىلەن ئۆتكۈزۈپ، ئۆزئارا شۇنداقلا كەمبەغەللەرگە سوۋغاتلار بېرىشلىرى بۇيرۇلدى.

²³ بۇنىڭ بىلەن يەھۇدىيلار موردىكاينىڭ ئۆزلىرىگە يېزىپ قالدۇرغىنى بويىچە ئىش قىلدى ۋە باشلىغان بۇ ھېيتنى داۋاملاشتۇرۇشنى قارار قىلىشتى. ²⁴ يەھۇدىيلارنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى، ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھامان يەھۇدىيلارنى يوقىتىش سۈيقەستىنى پىلانلىغانىدى. ئۇ يەھۇدىيلارنى يوقىتىش ئۈچۈن پۇر (چەك) تارتىش ئارقىلىق بىر كۈننى بەلگىلىگەنىدى. ²⁵ لېكىن ھاماننىڭ سۈيقەستى پادىشاھنىڭ قۇلىقىغا يەتكەندە، پادىشاھ ھاماننىڭ ئۆزى پىلانلىغان يەھۇدىيلارغا زىيانكەشلىك قىلىش پىلانى ئۇنىڭ ئۆز بېشىغا كەلسۇن دەپ ئەمر يازدۇرغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ھامان ھەم ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ھەممىسى دارغا ئېسىلغان ئىدى.

²⁶ ھامان تارتقان چەك «پۇر» دەپ ئاتالغاچقا، يەھۇدىيلار خاتىرىلىگەن بۇ كۈنلەرمۇ «پۇرىم» دەپ ئاتالدى. يەھۇدىيلار موردىكاي يازغان مەكتۇپ، ئۆزلىرىنىڭ كۆرگەنلىرى ۋە بېشىدىن ئۆتكۈزگەنلىرى ۋە جىدىن، ²⁷ ئۆزلىرى، ئەۋلادلىرى ۋە ئۇلار بىلەن بىرلەشكەن كىشىلەر ئۈچۈن بىر ئەنئەنە بەلگىلەپ، موردىكايىنىڭ يېزىپ قالدۇرغىنى بويىچە ھەر يىلى بۇ ئىككى كۈننى خاتىرىلەشنى قارار قىلدى. ²⁸ ئۇلار ھەم بۇ كۈنلەر ئىمپېرىيىنىڭ ھەربىر ئۆلكە ۋە شەھەرلىرىدە، ھەممە ئائىلىلەردە خاتىرىلىنىشى ۋە ئەۋلادتىن ئەۋلادىچە داۋاملىشىشى كېرەك، بۇ كۈنلەرنىڭ يەھۇدىيلار ئارىسىدا خاتىرىلىنىشى ھېچقاچان توختاپ قالماسلىقى شۇنداقلا يۈز بەرگەن ئىشلار ئەۋلادلار تەرىپىدىن ھەرگىز ئۇنتۇلۇپ قالماسلىقى كېرەك، دەپ قارار قىلدى.

²⁹ ئابىھائىلنىڭ قىزى خانىش ئەستىرمۇ يەھۇدىي موردىكاي بۇرۇن يازغان مەكتۇپتەك بىر پارچە مەكتۇپ يېزىپ، خانىشلىق نوپۇزى بىلەن پۇرىم بايرىمى ئۆتكۈزۈشنى قوللىدى.

³⁰ بۇ مەكتۇپلار پادىشاھ ئاھاشۋرۇش ھاكىمىيىتى ئاستىدىكى بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىدىكى پۈتۈن يەھۇدىيلارغا يېزىلغانىدى. مەكتۇپلاردا يەھۇدىيلارغا تىنچلىق-ئامانلىق تىلەنگەنىدى. ³¹ بۇ مەكتۇپلار پۇرىم بايرىمىنى بەلگىلىدى. بۇ بايرامنىڭ ھەر يىلى بەلگىلەنگەن كۈنلەردە خاتىرىلىنىشىنى يەھۇدىي مۇردىكاي بىلەن خانىش ئەستىر ئوتتۇرىغا قويدى. خەلقلەر خۇددى ئۆزلىرى ۋە ئەۋلادلىرى ئۈچۈن روزا تۇتۇش ۋە قارىلىق تۇتۇش ۋاقتىنى بەلگىلەشنى قارار قىلغاندەك، بۇ بايرامنى ئۆتكۈزۈشنىمۇ قارار قىلدى. ³² ئەستىرنىڭ بۇيرۇقى پۇرىم بايرىمىغا ئائىت قائىدىلەرنى بەلگىلىدى ۋە بۇلارنىڭ ھەممىسى خاتىرە كىتابىغا يېزىلدى.

پادىشاھ ئاھاشۋرۇش بىلەن مۇردىكاينىڭ ئۇتۇقى

10 ¹ پادىشاھ ئاھاشۋرۇش ئۆز ئىمپېرىيىسىنىڭ پۈتۈن يەرلىرىدىن، ھەتتا ئوتتۇرا دېڭىزغىچە بولغان جايلاردىن ئالۋان يىغاتتى. ² ئۇنىڭ كۈچ-قۇدرىتى، پائالىيەتلىرى ۋە مۇردىكايىنى قانداق ئۆستۈرۈپ، مەرتىۋىگە

چىقارغانلىقى پېرسىيە ۋە مېدىيا پادىشاھلىرىنىڭ تەزكىرىسىگە يېزىلغانىدى. ³ يەھۇدىي مۇردىكاي ئۆز خەلقىنىڭ بەختىنى ئىزدەپ، ئۆز مىللىتىنىڭ تىنچلىقىنى ياقلىغاچقا، يەھۇدىيلار ئارىسىدا ئىززەت تېپىپ، قېرىنداشلىرىنىڭ قەدىرلىشىگە ئېرىشكەنىدى. ئۇ مەرتىۋە جەھەتتە پادىشاھ ئاھاشۋرۇشنىڭ كەينىدىلا تۇراتتى.

